

„Slovenske narodne vraže in prazne vere.“ Ta spis je jako zanimiv, kakor že po navadi. Čuditi se moramo, da je ranjki Navratil nabral še toliko gradiva, ko vraže in prazne vere močno ginejo. Ta spis je tudi velike važnosti za vsacega, ki bi se bavil s slovansko mitologijo, ker večina vraž in praznih ver so ostanki iz nekdanjih časov. Vraže so pa tudi velike važnosti za narodopisca, po njih se včasih dajo slediti rodovi, ki so se jezikovno že potujčili.

V drugem spisu „Kamnica-Gams“ dokazuje Janez Majcinger, da ime krajev Gams izvira iz slovanskega. Ti kraji so se prvotno imenovali Kamenica. Iz te besede je nastal Kamnis, potem Gamnis in naposled Gams. To pisatelj iz listin dokazuje.

Ravno tako misli pisec, da je tudi beseda Gams slovanskega izvora. Nemški jezikoslovci ne vedo cd kod prihaja ta beseda.

Na tretjem mestu je društveni tajnik E. Lah priobčil jako zanimivo „Domovinsko črtico“. Pisatelj opisuje kranjsko vojvodino, kakeršna je bila 1817. leta. V tem spisu bode vsakdo našel mnogo poučnega, ko je ljudem že malo znano, kako so bile urejene razmere v naši kronovini pred 1848. letom. Iz spisa je razvidno tudi kako se je pomnožilo prebivalstvo od 1817. leta v naši deželi.

Priznanja vreden zanimiv je dr. M. Murka spis. „Narodopisna razstava češko-slovanska v Pragi l. 1895.“ Ker je le malobrojnimi Slovencem bilo dano obiskati to razstavo, bodo gotovo mnogi z velikim veseljem segli po tem spisu. Čitali ga bi pa gotovo tudi tisti, ki so razstavo videli, da osveže svoj spomin na njo. Pa tudi zanje prinaša spis zlasti v zgodovinskem oziru dokaj novega.

Spis „Prinos k poznavanju tujih besed v slovenščini“, zanimlje v prvi vrsti samo jezikoslovce. Tudi dr. Karola Glaserja spis o zgvedskih samospelih bode zanimal le bolje učenjake, ki se zanimajo za indijsko slovstvo.

Prof. R. Perušek nam podaja poročilo o slovenski bibliografiji. Društveni tajnik Lah je pa natančno opisal „Matično“ delovanje.

Članov je „Matica“ imela 6 častnih, 278 ustanovnih, 2424 letnih in 24 naročnikov. Skupno torej 2729, 16 več nego prejšnje leto. Vidi se, da za naš prvi literarni zavod ni še tistega zanimanja, katerega zasluži.

Prof. Rutar nadaljuje letos svoje obširno delo „Slovenska zemlja“. V letošnjem zvezku začenja se popis Istre in Trsta. Najprej popisuje lego, meje, velikost, slikovitost in značilnost Trsta in Istre; zatem pa naupična izobrazba, zemeljska sestava in gorovje, na to vodovje podnebje in rastlinstvo. Na to je učeni pisatelj začel z opisavanjem prebivalstva. Najprej je naslikal upravo, potem prebivalstvo sploh njega gostost in gibanje. Na to so opisane narodnogospodarske razmere v Istri in Trstu. Knjigi je pridejano več lepih slik. Reči moramo, da je to najlepša knjiga, katero je letos izdala „Matica Slovenska“.

Prof. Štrekelj nadaljuje svoje narodne pesmi. Kakor se kaže, bode zbirka jako popolna.

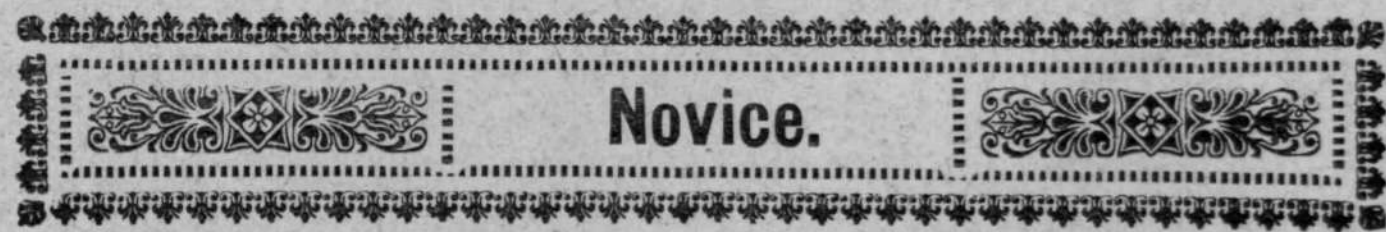
Profesor Glaser nadaljuje letos svojo zgodovino slovenskega slovstva. V tem zvezku je popisana Bleiweisova doba od 1848. do 1870. leta. Po zgodovinskem pregledu se slika razvitek slovenskega življa v raznih pojavih, ki so uprav odvisni od zgodovinskih dogodkov. Pisatelji so opisani v raznih skupinah po najbolj značilnih osebah in njihovih glasilih. Take osebnosti so Janez Bleiweis in L. Jeran na Kranjskem; njima se pridružujejo pisatelji na Primorskem z Andr. Marušičem na čelu; na severni strani združujeta A. Slomšek duhovnike in Dav. Trstenjak posvetne pisatelje okolo sebe; ti so prvoboritelji in predstavljajo prav za prav politično ali — če smemo rabiti ta izraz — vzgojevalno slovstvo. Ti so nadelavali pot pisateljem, ki so samo slovstveniki, in te je zbiral okolo sebe — A. Janežič. Najvažnejši izmed vseh teh pa je Janez Bleiweis; zaradi tega imenujemo to dobo Bleiweisovo. Na zvršetku te dobe pa stoji sam za se pravi Martin Krpan — Fran Levstik.

Vsak čitatelj, ki razsodno in nepristransko čita to knjigo, razvidi, da so pisatelji, vsaj na splošno in debelo stran, opisani v kolikor so odvisni od občne struje duševnega gibanja; o vsakem posamezniku pa dokazovati na drobno, kateri inostranski duševni činitelj je vplival nanj, to je naloga samospisov ali monografij; tudi je na splošno dokazano, kako je ta ali oni slovenski pisatelj odvisen od drugega slovenskega pisatelja. Prva naloga slovstvene zgodovine pa je ta, povedati, kaj so napisali posamezniki, saj še nimamo celotne slike našega duševnega gibanja do najnovejšega časa.

Za tiste, ki se zanimajo za jezikoslovje, je „Matica“ izdala drugi zvezek Knezove knjižice. V njem je Funtkova epična pesem „Smrt“ in pa Govekarjeva realistična povest „Kres“. Ti dve deli se jako različno soditi, zlasti poslednja povest. Reči moramo, da se na obe strani močno pretirava. Mi prepuščamo sodbo o tej knjigi svojim čitateljem. Sami naj nereda sodbo, če nova struja ugaja našemu narodu.

Poučni in zabavni drobiž.

— Jezikov je baje na svetu 335, ako ne štejemo raznih narečij. Ti jeziki dajo se razdeliti v 12 jezikov. Papui imajo dva jezika, Hotentoti štiri, Kafri 25, zamorci 58, avstralijska plemena 19, Malajci in Polinezijci 36, Mongoli 59, severnjak 8, prvotni narodi ameriški 8, Severnoafričani 16, prvotni indijski prebivalci 10, azijskih jezikov je pa 88.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V petnajsti seji dne 5. marca poroča posl. Modic o prošnji okr. cestnega odbora loškega, da naj se odpiše ostalo dež. posojilo 2660 gld. Poročevalec predlaga, da naj se odpiše 1000 gld., čemur zbornica pritrdi. — Posl. Luckmann poroča o prošnji pazniških vdov prisilne delavnice za zvišanje pokojnin in predlaga, naj se odstopi deželnemu odboru. Predlogu se pritrdi. — Prošnja Otmarja Maleta, c. kr. živine-